

PRAVICA

Glasilno krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej - Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1 - Nefrankirano pismo se ne sprejema

Posamezna številka Din 1.50 - Cena: za 1 mesec Din 5.-, za četril leta Din 15.-, za pol leta Din 30.-; za inozemstvo Din 7.- (mesečno) - Oglas: po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročila na uprave Jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelek, Poljanski nasip št. 2 - Rokopisi se ne vračajo

V interesu celokupnega delavstva.

Dan volitev se bliža urnih korakov. Stranka, ki nima nobene opore v ljudstvu, SDS, napenja vse sile, da reši kakšen mandat. Sicer nima med delavstvom veliko upanja, da bi jo v tem obupnem boju za obstanek podprlo, vendar pa hoče napraviti med njim vsaj zmedo. Delavstvo ogoljufati je bilo vedno geslo stranke raznih bank in velepodjetij. Moč in veljavnost delavstva pa se da najbolje skrhati, če je medseboj nesložno. SDS se je v to svrhu vedno posluževala raznih rdečih delavskih voditeljev, da so zanesli in netili razpor med delavskimi vrstami. Tako je rdeče delavstvo zdaj za skupščinske volitve razdeljeno v dve skupini, ki se ljuto medseboj pobijate. Obnem širi SDS najgorostnejše laži o SLS na splošno in o dr. Gosarju posebej. Na ta način hoče delavstvo tako desorientirati, da bo nekaj glasov odpadlo tudi zanj. Tako se po načrtu velekapitala delavstvo cepi in slabi, pomagajo pa v tem kapitalistom najbolj marksisti sami, bodisi desničarji bodisi levičarji.

Velika večina slovenskega delavstva ob tej volivni borbi očitno kaže svojo veliko politično in socialno nezavednost. Delavski glasovi se bodo cepili na najrazličnejše strani, za stranke, bodisi buržujske, bodisi socialistične, ki delavstvu ali ne bodo hotele ali ne bodo mogle pomagati. Treba pomisliti, da bo bodoča skupščina preizkušnja jugoslovanske demokracije. V bodočo skupščino treba izvoliti sposobne in delovne ljudi, ne pa kričarje, demagoge in farbače, kajti sicer je nevarnost, da tak parlament razženejo in uvedejo diktaturo. Potem se bo ta parlament imel boriti z važnimi socialno-političnimi zadevami, vprašanjem rudarjev, bratovskih skladnic, pokojnin monopolskih delavcev, zavarovanjem sploh delavsko zaščito in podobno. Treba se bo uspešno braniti proti reakciji, ki bo šla

za okrnjenjem delavskih pravic. Ali bo delavstvu pomagala buržujska SDS? Ali socialisti in komunisti, katerih bo v celi državi izvoljenih niti toliko, kolikor je prstov na eni roki? Ali ti ne pravi, slovenski delavec, gola zdrava pamet, da noben delavec, če hoče, da bodo njegove koristi v skupščini sploh zastopane, ne more voliti drugače kakor za SLS! SLS bo namreč edina stranka v parlamentu, ki ima socialističen program, na krščanski podlagi seveda, in ki bo lahko za delavstvo kaj storila ter preprečila kakšno od meščanskih strank nameravano poslabšanje delavske socialne postavodaje.

Krščanski socialisti moramo te dni iti marljivo in intenzivno na delo, da pojasnimo svojim tovarišem, kaj jim pri teh volitvah narekuje njihova delavska stanovska korist. Vsakega delavca, naj-sibo ta ali oni, dolžnost je, da voli tako, kakor to zahteva interes delavstva. Vsak glas, oddan bodisi socialpatriotom, bodisi komunistom, je prav tako v Savo vržen, kakor če bi kdo volil samostojne demokrate, ki se zdaj delavstvu tako ogabno hlinijo. Prvi ne bodo sploh prišli v parlament, če pa bo kateri, bo čisto osamljen in brez vsake veljave; drugi pa tudi ne bodo nič pomenili ter bodo vrh tega slejkoprej nastopali proti delavstvu za koristi velekapitala. Edino pametno za delavce je, če kompaktno ali vsaj po ogromni večini oddajo svoj glas SLS, ki je stranka vsega delovnega ljudstva in zastopa ter dosledno izvaja socialistični program na temelju krščanske pravice. Saj se stranka jugoslovanskega velekapitala, SDS, baš zato zaganja v SLS, ker se je boji zaradi njenega krščanskega socialističnega programa in mišljenja. Zato gre glas vsakega količkaj zavednega delavca 11. septembra v skrinjico Slovenske ljudske stranke!

Občni zbor Krekove mladine.

Občni zbori Krekove mladine so vsako leto postali mejniki v razvoju vsega krščansko socialističnega delavskega pokreta. Vsako leto, ko se zberejo zastopniki podružnic Krekove mladine, vidimo, kako prodira organizacija v vedno večje množice našega delavstva. Predvsem pa moramo vsako leto z vedno večjim zadovoljstvom ugotoviti, da se zbira okoli zastave Krekove mladine vedno večja masa naše delavske mladine in mladega inteligenčnega naraščaja. Brez dvoma je to znak, ki daje nam vsem mnogo upanja, da bo postala Krekova mladina v teku časa eminentno važna organizacija ne samo za vse krščansko socialistično delavstvo, ampak tudi za vse druge organizacije in institucije pri nas, ki stojijo na krščanskih temeljih. V znamenju notranje poglobitve dela v organizaciji samji in vsestranskega napredka tudi na zunaj se je vršil tudi letošnji občni zbor Krekove mladine 28. avgusta v Celju.

Ob impozantnem številu navzočih zastopnikov podružnic, ostalega članstva in prijateljev Krekove mladine je otvoril občni zbor dosedanji predsednik tov. France Kordin. Pozdravil je zastopnike podružnic, katerih je od 17 zastopanih 15, dve pa sta se opravičili, pozdravi tudi vse ostale navzoče, predvsem naše dijake, zastopnika Delavske zbornice za Slovenijo tov. Marinčka in zastopnika JSZ urednika »Pravice« tov. Zumra.

Tov. Anton Marinček pozdravlja občni zbor za Delavsko zbornico, kateri je veliko na tem, da se delavstvo povzpne na višjo stopnjo vsestranske izobrazbe ter zato delavske prosvetne organizacije podpira in z veseljem spremlja njihovo delo ter tudi sama

potom svojega Prosvetnega odseka deluje na tem polju.

Zborovalci vzamejo pozdrav Delavske zbornice z odobravanjem na znanje.

Tov. Srečko Žumer želi občnemu zboru in Krekovi mladini v imenu JSZ obilo uspeha pri njenem pionirskem delu in opozarja na veliko važnost, da zamore delavstvo poslati v najrazličnejše javne korporacije reš visoko izobražene zastopnike, ki bodo povsod s pridom branili in zastopali delavske interese.

Obl. poslanec tov. Uranjek pozdravlja občni zbor v imenu vseh delavskih obl. poslancev v mariborski oblasti skupščini in želi Krekovi mladini tudi v bodoče mnogo uspehov in napredka.

Bogoslovec Krošelj iz Maribora izroča pozdrave mariborskih bogoslovcev in drugega dijastva v Mariboru.

V krasnem temperamentnem govoru je zatem tov. Marinček razvijal ideje krščanskega socializma ob napeti pozornosti vseh navzočih. Uvodoma je poudaril predvsem, da treba pri vsakem delu definitivne jasnosti v temeljih, sicer je vse delo postavljeno na pesek. Razvoj moderne kapitalistične družbe, ki je s tem, da je pretrgala vez med Bogom in delom, pretrgala tudi vez med človekom in delom, je privedel človeško družbo do ubožstva širokih mas. Za omiljenje tega privatna dobroteljskost danes ne zadostuje, treba je, da se zavzame za to celokupna družba. Zato so razne javne institucije, ki pa v svoji nepopolnosti nikakor ne zadostujejo in ne pomenijo rešitve socialnega vprašanja. To je le socialna politika. Socializem pa pomeni več; on hoče upostaviti družabni red, v katerem delavec ne bo igral samo vlogo mrtve delovne sile, ampak bo sodelujoč

faktor v produkcijskem procesu, gospodarstvu in celotni človeški družbi. To je cilj socializma in tudi našega krščanskega socializma, ki pa ne bo nikoli dosežen z revolucijo, niti z razrednim bojem, kakor in kakoršnega uče danes le še skrajni marksisti. Borba za krščanski socializem pod Kristusovim geslom: »Nisem Vam prinesel miru, ampak meč sem vam prinesel,« pomeni boj vseh poštenih elementov iz vseh plasti človeške družbe proti socialnim krivicam. Naš princip je borba z orožjem duha, kajti le tako je mogoče v temeljih spreminiti kapitalistični družabni red. Pri praktičnem delu pa nam je načelo delo v vseh za delavstvo koristnih ustanovah, uveljavljanje delavskih pravic in boj za upoštevanje delavca v vsakem oziru. Delavstvo samo pa tudi marksistični voditelji spoznavajo, da so marksistični načrti v praksi neizvršljivi in se dejansko vedno bolj približujejo stvarnemu delu za vsestranski napredek delavstva. Zato smo si z našimi marksističnimi tovariši v marsičem edini. Veliko delavstva pa še vedno blodi v negotovosti in zato smo poklicani mi, da mu pokažemo nova pota. Govornik je končal z besedami: Če so v starih časih ribiči zašli vsled megle in viharja, so jim domači na obali zažigali kresove. Tudi Krekova mladina mora zažgati kres, ki bo kazal delavskim masam, kje je njihov cilj.

Nagrada govorniku za globoke in premišljene besede je bilo živahno odobravanje vseh navzočih.

Iz poročil blagajnika tov. Al. Burkeljca, tajnika tov. Vilka Pitaka in predsednika tov. Fr. Kordina je bilo razvidno delo in napredek organizacije v preteklem poslovnem letu. Izčrpana poročila, predvsem tehtno in obširno poročilo tov. tajnika, so vzeli zastopniki z odobravanjem na znanje in jih soglasno sprejeli.

Po poročilu overovateljev zapisnika zadnjega občnega zbora, da je v redu, je bilo sprejeto poročilo nadzorstva, ki ga je podal tov. Jože Rutar, da sta vodila tajnik in blagajnik vse knjige v najlepšem redu, pri čemer izreče občni zbor priznanje tov. Burkeljcu za njegovo požrtvovalno delo. Občni zbor da dosedanjemu odboru absoluturijo.

Ker je bila predlagana občnemu zboru dejansko samo ena lista, ki jo je predlagal tov. Nacé Vodnik, je bila izvoljena ta z veliko večino.

Ta občni zbor je dokaz, da je naša kulturna organizacija z delom, ki ga vrši, posegla že globoko v naše delavstvo, ki se je oklepa vsak dan tesneje. To delavstvo pa in predvsem mladina, ki se po večini zbira v njej, si je že začrtalo svoja pota, ima že svoje cilje, ima svoja načela, katera bo znalo braniti z vsemi sredstvi. Ta borbena množica zna ceniti svojo organizacijo, ima jekleno voljo braniti njene temelje, se bori za njen notranji in zunanji napredek in s tem prispeva k poglobitvi in razširjenju idej krščanskega socializma in napredku delavstva.

Krekova mladina, korajžna je bila tvoja pot do sedaj, še krepkeje naj odmeva tvoj korak v bodoče! V.

Političen pregled.

Čimbolj se bližamo volitvam, tem jasnejše se kaže boj med dvema frontama. Enó tvorijo poštenu radikali, demokrati in SLS. Drugo pa korupcionisti, vetrnjaški Radič in nasilni samostojni demokrati. Pašičevci se z vsemi silami skušajo rešiti, zato se poslužujejo obupnih sredstev. Glavni odbor radikalne stranke, ki je v rokah pašičevcev, je izključil iz radikalne stranke predsednika vlade Vukičevića in razveljavil vse vladne kandidatne liste. Ti sklepi glavnega odbora radikalne stranke, v kate-

VABILO

na

JAVNI DELAVSKI SHOD

ki se vrši

v ponedeljek 5. septembra ob 7. zvečer v prostorih „Rokodelskega doma“
(Komenskega ulica).

Na shodu poročata tovariša

dr. Andrej Gosar in France Terseglav.

TOVARIŠI! VSI NA SHOD!

Delavska zveza.

rem sedi 15 mož, so brez vsakega pomena. To so le poslednji udarci v vodo ljudi, ki nimajo nobenega upanja več, da bi se še kdaj vrnili v skupščino. Naša notranja politika se s krepkim zamahom obrača v novo smer, ki bo po volitvah jasno pokazala, da se pri nas razmere ozdravljajo in da hosome izločiti vse, kar je gnilega in korumpiranega. Ta voliven boj je težaven. Če ne bomo popolnoma zmagali sedaj, bomo boj nadaljevali. Z novim pogumom bomo šli v volivni boj, ki bo kmalu sledil tem volitvam, ako ne bi prinesle ugodnega izida.

„Sedaj ni več primeren ...“

V političnem življenju je navada, da ima vsaka stranka o posameznih postavah svoje posebno mišljenje. To mišljenje o posameznih zakonih in predlogih se ravna po načelih in programih strank. Vsaka stranka tedaj presoja zakone po svojih načelih. Če kaka stranka izdela kak zakonski načrt in ga uzakoni, s tem uzakoni svoja načela in svoj program v tisti stvari, katera je vsebina dotičnega zakona. Posebno pa velja to, če kaka stranka sama tak načrt izdela, sama zahteva njegovo uzakonitev in jo potem tudi izvede. V takem slučaju mora vsaka stranka biti pripravljena, to svoje delo zagovarjati. In če je bil zakon med ljudstvom neprijatelj, mora zanj nositi tudi posledice. Katera stranka pa sklepa zakone, ki jih je sama zamislila, jih sama zahtevala, potem pa beži pred odgovornostjo, dela nemoralno in nepošteno politiko.

In tako politiko dela SDS z zakonom o zaščiti države. Ta zakon je in ostane vidno znamenje samostojne demokratske nasilnosti in socialne reakcije. Ta zakon so gospodje komunistični voditelji delavski in socialni pokret, skrivajoč se za komunistično akcijo. Da ta komunistična akcija v resnici ni bila tako nevarna, kakor se je vpilo, je dokaz to, da so se gospodje komunistični voditelji skrili in izginili ves čas SDSarskega režima, prilezli so na dan zopet še le, ko je SLS napravila konec terorju. Da pa ti komunistični voditelji v resnici niso niti tako grozno kužni in rdeči, kakor je prej zatrjeval Žerjavov tisk, se vidi iz tega, ker so se nekateri posamezni voditelji komunistov kmalu znašli z SDS v prijateljskih odnosih ter so celo srečno prijadrali do SDSarskih služb.

SDSarski voditelji so vneto sodelovali pri tem zakonu zato, ker jim je nudil v roke dovolj sredstev, da ustrahujejo z njimi svoje politične nasprotnike. To in nič drugega ni bil cilj tega zakona v očeh SDS. S tem zakonom so krotili delavce v sporih z delodajavci, s tem

zakonom v roki so nastopali pri stvkih, na shodih, plenili so premoženje in liste vseh struj in organizacij, ki so bile njim in njihovim rednikom v socialnem in političnem oziru neprijetne. To ve ves svet, to je znano pri nas zadnjemu pastirju.

Sedaj je SDS izven vlade, v volivnem boju je danes ta stranka brez vladne pomoči, ki je je bila navadno deležna. Ne le zaostalost volivcev, ampak izrabljanje vladne oblasti je SDS pripomoglo do mandata. In sedaj tega ni. Sedaj mora SDS sama med volivce, sama s svojimi grehi. Razumemo, da jo je lahko strah pred pametnimi delavci, ki danes lahko nemoteno izvrše svojo volivno pravico, ne da bi se jim bilo treba bati, da jih bo kdo postavil ob plot in jim pognal kroglo v glavo ali da jim bo kdo ponoči mečkal in lomil prste.

V tem strahu se je pokazala vsa nepoštenost in nemoralna SDS. Sedaj hoče zatajiti svoje grehe. V eni zadnjih števil »Jutra« se je nekdo celo povzpela do gorostasne trditve, da je dr. Gosar kriv zakona o zaščiti države, ki bi ga bil moral odpraviti, ker ta zakon »sedaj ni več primeren«. Ta zakon že davno ni bil primeren, ni nikoli bil primeren. To so krščanski socialistični delavci in ž njimi vsi pošteni ljudje vedno trdili. To je trdila v parlamentu in izven parlamenta SLS, to je dokazoval v parlamentu dr. Gosar. Pa je bilo vse zastoj. SDS — tedaj je imela pač drugo firmo — je zakon zahtevala in sklenila ob odporu SLS.

Sedaj, ko je SDS padla iz vlade brez upanja, da se še kdaj dokoplje do moči in veljave, pa proglašaja ta zakon za primeren! Ali je še mogoča večja hinvščina? Da! Še večja je mogoča! Namreč ta, da sedaj druge napada, zakaj tega zakona ne odpravijo, ker ni več

primeren. Neprimeren pa je ta zakon zato, ker ga SDS ne more več rabiti in zlorabljati. Zakon odpravljati je mnogo težje ko pa ga napravljati. Tega SLS ni mogla izvršiti. Toda dejstvo je, da se ta zakon, ko je SLS bila na vladi, ni upo- rabljajal in izvajal proti delavcem. Mi smo nasprotniki vsakega nasilja. In ta zakon pomeni nasilje, če se izvaja, kakor ga je izvajala SDS!

SDS je v teoriji in praksi stranka nasilja. SDS sicer sedaj vprije, češ, da je proti nasilju. Tudi Pribičević govori proti nasilju. Toda v enem zadnjih govorov je Pribičević povedal, da je le proti takemu nasilju, ki se izvršuje nad njim. Dejal je, da je nasilje včasih potrebno in dobro, če se vrši za državno korist. Ta državna korist je bila SDS, dokler je bila na vladi. Sedaj pa, ko SDS ni na vladi, je nasilje državna škoda. Pribičević je poudaril, da so v francoski revoluciji jakobinci Danton, Robespierre in drugi sekali glave, tedaj izvrševali krvavo nasilje. Toda — je dostavil Pribičević — tega niso delali za se, ampak iz državne potrebe. Mi pa pravimo, da ti jakobinci niso delali drugega kakor to, kar jakobince posnemajoč delajo v Rusiji boljševiki, pred katerimi pa ima Pribičević tak strah, da je naredil zakon o zaščiti države, ko je bil na vladi. Sedaj, ko ni več na vladi, pa ruski jakobinci zopet lahko sekajo glave, samo njegovo naj puste in pa glave njegove SDS. Pa še volit naj gredo sedaj komunistični delavci te gospode v zahvalo, ker so izdelali zakon o zaščiti države.

Taka je politična morala SDS! Zato bo delavstvo s to stranko obračunalo, ker delavstvo hoče značajnost tudi v politiki. Zato delavstvo zaupa politiki SLS, ki je odkrita, iskrena, poštena in vedno dosledna!

Sprememba postajnih imen. Z odlokom ministra za promet G. D. št. 40.727-27 se spremeni ime postaje »Lesce« v »Lesce-Bled« in postaja »Bled« v »Bled-jezero« obe na progi Ljubljana—Jesenice—Bistrica-Boh. jezero.

Upokojitev. Dosedanji načelnik mariborske delavnice drž. železnic g. Leon Dolgovski je upokojen. Za novega načelnika v tej delavnici je imenovan g. inž. Štefanovič, dosedanji načelnik kurilnice v Belgradu.

† Matthias Allinger.

20. julija je umrl mož, ki bo ostal krščanskim strokovnim organizacijam v Avstriji nenadomestljiv in nepozaben. Sredi dela in skrbi za strokovne organizacije ga je vzela smrt. Skrita bolezen, neopažena pri neumornem delu, mu je vzela življenje. Vsem, ki so poznali tega redkega moža, se je razbolelo srce ob njegovem grobu. Praznina, ki jo je zadala njegova smrt kršč. strokovnim organizacijam, se ne bo dala nikoli docela izpopolniti.

Allinger je bil rojen iz številne družine l. 1899 v Partenkirchenu na Bavarskem. Kot mizarški pomočnik je prepotoval v svojih mladih letih Nemčijo, Švico, Italijo in končno prišel na Tirolsko, kjer se je organiziral pri lesnih delavcih. Radi svojih izrednih sposobnosti je kmalu postal zaupnik in voditelj — in v kratkem času tudi glavni tajnik kršč. soc. strokovnih organizacij na Tirolskem. Po vojni je z velikim vspehom sodeloval tam pri obnovitvi strokovne organizacije. Ni bil na delu samo pri agitaciji in mednih gibanjih, ampak je z veliko vnemo sodeloval tudi na izobraževalnem polju med delavstvom. Njegova visoka inteligentnost mu je omogočila, da je globoko prodrl v socialna in gospodarska vprašanja, pri čemer mu je bil temeljna opora njegov trden krščanski nazor.

Leta 1921. je bil poklican kot glavni tajnik osrednje komisije kršč. soc. strokovnih organizacij na Dunaj, kjer je razvil občudovanja vredno in neverjetno delavnost. Organizacija je bila njemu vse. Današnja pozicija kršč. soc. strok. organizacij je predvsem njegovo delo. Kot zastopnik te je tudi v internacionalni deloval z vso vnemo. Za mesta se ni Allinger nikoli pehal.

Allinger je ostal skozi do svoje smrti navaden preprost delavec. S svojo ponižno, skromno in prijazno naravo si je na mah pridobil simpatijo vseh, ki so prišli z njim v dotiko. Radi svoje nerazburljivosti in treznosti je bil vsak njegov nasvet vedno upoštevan. Ni pretirano, ako rečemo, da Allinger ni imel nobenega sovražnika.

Allinger je gojil vzorno družinsko življenje, ki ga je neusmiljena smrt kruto uničila. Zapušča vdovo in šest otrok.

Njegov pogreb 23. julija dopoldne je pokazal, kaj je bil pokojni krščansko-socialnim strokovnim organizacijam in sploh vsem katoličanom v Avstriji. Za njegovo krsto so korakali tisoči onih, ki so ga ljubili. Vse pa je prevevala ena misel, da treba od njega započeto delo nadaljevati, iti po njegovih potih k njegovim ciljem. To bo v največje počaščenje moža, ki je za krščansko socialno delavsko gibanje v Avstriji zastavil vse svoje moči.

Naša internacionala.

4. kongres mednarodne zveze krščanskih strokovnih organizacij tobačne industrije.

Kongres je vršil 27. in 28. julija t. l. v Münchenu na Bavarskem. Zastopane so bile vse v internacionali včlanjene zveze in tudi mednarodni urad dela.

Kongres je otvoril in vodil predsednik te internacionalne Kammann. Poleg poročil o delovanju internacionalne od zadnjega kongresa sem, se je razpravljalo tudi o vprašanju zaposlovanja poročenih žena v tobačni industriji in o zdravstvenih razmerah tobačnega delavstva. Soglasno sta bila sprejeta dva sklepa:

V prvem se zahteva odprava tovarniškega dela poročenih žena in za dosego tega čimvečja zaščita že zaposlenih.

V drugem pa se povdarja potreba zboljšanja mizernih zdravstvenih razmer tobačnega delavstva.

OBLEKE IN PLAŠČE

LASTNEGA IZDELKA — PO NAJNIZJIH CENAH DOBITE PRI

JOS. ROJINA, LJUBLJANA
ALEKSANDROVA CESTA 3.

Ako bi bil navzoč tudi naš zastopnik, bi moral gotovo v prvi vrsti staviti zahtevu, da se tobačno delavstvo za svoje življensko nevarno delo nekoliko človeku dostojnejše plača. V drugih državah, posebno v Nemčiji, je tobačno delavstvo s plačami v primeri z zaslužkom pri nas za skoro 100 odstotkov na boljšem.

3. kongres internacionalne krščanskih strokovnih organizacij privatnih nameščencev.

Kongres je trajal od 8. do 10. junija v Amsterdamu. Ta internacionala je ena najmočnejših strok. internacional. Kongresa so se poleg zastopnikov iz Belgije, Nemčije, Francije, Holandske, Luksemburga, Avstrije in Češkoslovaške udeležili tudi belgijski minister za socialno politiko in zastopnik mednarodnega urada dela.

Iz poročila tajnika internacionala je bilo razvidno, da je internacionala na ugledu in pomenu zelo pridobila.

Kongres se je dalje bavil z vprašanjem izbire poklica in poklicne izobrazbe in pouka. Kongres je zavzel tudi svoje stališče napram vedno rastoči koncentraciji kapitala in obratov, katere slabih posledic morajo biti tudi nameščenci, ki se solidarizirajo z drugim delavstvom, v vsakem pogledu docela obvarovani. Pri tem se je posebno povdarjala potreba poklicne organizacije v vsakem najmanjšem podjetju, ki bodi del organizacije vseh nameščencev v enem kraju, katera pa naj bo zopet članica strokovne zveze privatnih nameščencev ene države.

Naročnikom,

ki nam dolgujejo naročnino za julij in avgust, smo priložili danes položnice. Prosimo, da nam vsak poleg zaostanka nakaže naročnino vsaj še za en, oziroma dva meseca naprej. Skupno torej 15 Din. Mnogo dela in stroškov pa nam prihrani, kdor nakaže naročnino za tri mesece naprej. Naročnikom pa, ki nam dolgujejo naročnino za več kot dva meseca nazaj, smo pa poslali opomine in položnice v kuvertah. Te še prav posebno prosimo, da nam nemudoma nakažejo na opominu nakazan znesek, da jim ne bo treba lista ustaviti. Uprava.

Delavske plače in gospodarstvo.

Pred kratkim so blagoslovili v New-Yorku trgovsko visoko šolo. Pri tej priliki je imel slavnostni govor predsednik »Splošne električne družbe« Owen D. Young ter je med drugim rekel tudi te važne besede:

Polagoma spoznavamo, da ne pomenijo nizke plače nujno velikih dobičkov za kapital. Izkušnja uči, da je porast plač popolnoma združljiv s padajočimi cenami. Istotako vemo iz izkušnje, da ne zavisijo produktivnost dela edino od velikosti delovnega časa. Ne gre za to, koliko časa more delati delavec, ne da bi se telesno utrudil, ampak za to, koliko časa more delavec delati z veseljem in pazljivostjo. Če ta mine, pomeni delo breme. Če pa nastopi utrudljivost, pomeni delo sužnost.

Mogoče pride enkrat doba, da bomo mogli ljudi v podjetjih tako organizirati, da bodo pripadala velika podjetja dejansko tistim, kateri posvečajo tem podjetjem življenje in delo, naj si bo v tej ali oni obliki. Takrat se bodo posluževali kapitala v resnici le kot sredstvo in vsi bodo zainteresirani na delu, kar bo vodilo k največjemu gospodarskemu spopetu. Vsak stroj, ki ne bo v obratu, se bo smatral za neproduktivno breme. Takrat bo vladalo veselje do dela, seveda le v slučaju, če bo vodstvo dobro in delitev dela smotrena. Obenem pa bo odpadel očitek, da je gospodarska organizacija vedno avtokratična, ne pa demokratična.

Pametne besede, ki pričajo, da so Amerikanci v gospodarstvu za desetletja pred nami.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Zveza tovarniškega delavstva.

Prevalje. V nedeljo 4. septembra bo po prvi službi božji redni mesečni sestanek v društveni dvorani na fari. Članstvo se opozarja na dolžnost udeležbe. Predavanje bo zelo zanimivo in važno, razgovor o novih pravilih in popisovanje brezposelnih.

Viničarji.

O zadevi dominikanskih viničarjev. Radi stalnih pritožb dominikanskih viničarjev iz Slamnjaka in Hermanec se je na zahtevo tajništva Strokovne zveze viničarjev sklicala 18. avgusta tozadevna razprava. Lastnike vinograda pp. dominikance iz Gradca je zastopal tukajšnji njihov oskrbnik g. A. Rakovec, prizadeti viničarji so bili osebno zastopani. Razpravo in obojestransko zaslišanje je vodil centr. tajnik S. Z. V. tov. P. Rozman. Rezultat razprave je pokazal napake in krivice na obeh straneh. Kar se tiče odpovedi službe viničarjev, je iz gotovih vzrokov upravičeno. Z ozirom na organizacijo, katere člani so dotični viničarji, je podal g. oskrbnik pismeno izjavo, ki se glasi: Podpisani izjavljam, da nisem odpovedal svojim viničarjem službe zato, ker so organizirani v Strokovni zvezi viničarjev, pač pa iz drugih tehničnih vzrokov. Jaz organizacijo priznavam ter naj velja nji vsa čast in spoštovanje od moje strani. — Alojz Rakovec, dominikanski oskrbnik. — Z ozirom na ta slučaj se opozarja vse viničarje, člane naše organizacije, da svoje pritožbe vselej utemeljijo na podlagi stroge resničnosti. Neresnice in izrabljanja organizacije ne bomo podpirali, za vsestransko poštenega viničarja se bomo pa potegovali vedno in povsod z vsemi zakonitimi sredstvi. — Načelstvo S. Z. V.: Ivan Husjak, predsednik; Peter Rozman, tajnik.

Maribor. Umrla je članica naše organizacije tov. Marija Lež, viničarka v Peklu pri Mariboru. Centrala viničarske organizacije v Ljutomeru je nakazala svojcem 300 Din posmrtninske podpore. Naj v miru počiva!

Bolniški strežniki.

Iz naših vrst. Izkoriščanje in preganjanje bolniških uslužbencev se v zadnjih časih, kar je zapustilo svojo organizacijo, dogaja na celi črti. Posebno se dogajajo krivice od gotovih predstojnikov, katerih imena za enkrat ne navajamo, pač pa jih bomo, ako s svojo brezobzirnostjo ne bodo ponehali. Organizacija se je odločila, da bo šla v boj zoper

krivice svojih članov in pozivamo le še ostale uslužbence prisilne delavnice in Studenca, da vsi do zadnjega pristopijo k naši skupini, ker le na ta način bo mogoče priti do naših pravic, kakor pač pristojajo vsakemu vestnemu delavstvu.

Železničarski vestnik.

Iz intervencij. Na našo intervencijo v zadevi štiriindvajseturne službe, nam je direkcija drž. železnice v Ljubljani odgovorila sledeče:

»Na Vašo vlogo št. 787-27 z dne 18. julija 1927 sporočamo sledeče: Za sestavljanje službenih razporedov služi faktično delo, katero ima uslužbenec izvršiti v svoji turi, pri čemur se vsaka prekinitve dela, ki traja preko 15 minut, smatra za odmor. Ker za postajne delavce ne velja 8urni delavnik, smo v gotovih granah službe, uvažujoč faktično delo, uvedli 24 urni razpored, osobito še z ozirom na pomanjkanje potrebnih kreditov.

Vložke k listnim legitimacijam za vožnjo po režijski ceni je direkcija izdala takoj po sprejemu te naredbe. Sedaj imajo vložke že vsi rodbinski člani delavcev, izvzemši nekaj rodbinskih članov provizijskih, za katere je bilo pozneje izdano odobrenje.

Prošnje za priznanje družbenih provizij-miloščin so vse rešene in rešenja predložena glavni kontroli na oceno. Dokler glavna kontrola rešenj ne odobri, se izplačujejo akontacije.

Osrednji odbor je, in še bo nadalje podvzel vse korake, da se zaščiti služba v turnusu 12-24 in ukine sedaj vpeljana 24-24. Ne odstopimo niti za las od te zahteve. Ljubljanska direkcija je po odpisani naši vlogi zadevo vložkov k legitimacijam že rešila, a teh vložkov pa še nima osebe mariborske delavnice, ki spada pod generalno direkcijo. Z vso energijo zahtevamo, da se vložki k legitimacijam rodbinskih članov delavstva v delavnici Maribor nemudoma izdajo. Ne zahtevamo nič drugega, kot naše pravice, ki nam pripadajo. Radi miloščinarjev, kot je razvidno iz objavljene odgovora direkcije, je rešitev v teku in upamo, da bodo tudi ti prišli do redne mesečne podpore. Kakor smo pa poučeni od strani samih prizadetih, ki prosijo za miloščino, akontacije še niso prejeli. Čudimo se torej, kako more direkcija v svojem odgovoru to trditi, ako še, vsaj nekateri miloščinarji, akontacije niso prejeli, čeprav so je zelo potrebni.

Tedenske novice.

»Delavska zveza« priredi javni delavski shod v ponedeljek, dne 5. septembra v prostorih Rokodelskega doma v Ljubljani, Komenskega ulica. Interes delavstva sam zahteva, da pride na shod v čim obilnejšem številu, da sliši poročila svojih voditeljev. Tovariši, skrbimo s podrobno agitacijo, da bo udeležba na shodu nad vse častna!

Naši tovariši iz Westfalskega so bili prav pristrčno sprejeti na Jesenicah, v Kranju, Škofji Loki in v Ljubljani. Na Jesenicah jim je priredila večerjo Prosvetna zveza, h čemur je prispevala Delavska zbornica 6500 Din. V Ljubljani jih je pa pogostil mestni magistrat. Na potu od Jesenic do Ljubljane so se naši rojaki oglašili tudi na Bledu in Brezjah, kjer so opravili božjo pot in pustili v spomin na svoje romanje spominsko ploščo iz premoega, na kateri je lep relief Matere božje s podpisom: »Marija varuj nas, Marija vodi nas! Vestfalski Slovenci 25. avgusta 1927.« Škofu ljubljanskemu pa so izročili istotako iz premoega izdelano podobo sv. očeta.

»Žena z zaprtimi očmi« bo izšla meseca septembra v ponatisu. Knjigo bo založila Jugoslov. strokovna zveza v Ljubljani. Cena knjige bo zelo nizka in si jo bo nabavil lahko vsakdo. Naročila sprejema Jugoslovanska strokovna zveza, Ljubljana, Stari trg 2-I.

Naš novi podlistek. V sredi septembra bo pričel izhajati v »Pravici« nov podlistek pod naslovom »Sveti Boštjan iz predmestja«, roman modernega vele-mestnega svetnika, spisal Franc Herwig-Leon Ansgar. Povest bo brez dvoma ugajala vsem naročnikom, vsaj je vzeta iz preprostega delavskega življenja. Na to povest že danes opozarjamo, da pridobite čim več novih naročnikov, ki bodo lahko povest zasledovali od početka.

Delavska zbornica v Splitu nas obvešča, da so stopili lesni delavci v Splitu v stavko. Delavci te stroke naj vsled tega ne hodijo iskat dela v Split.

Roparski napad na vlak. Pretekli teden so našli v ambulanci poštnege voza novomeškega vlaka v Ljubljani poštnege uradnika Franca Bratušo, zvezanega na rokah in nogah, na glavi pa je imel nametanih polno vreč. Ko so ga spon oprostili, je začel razlagati, da je neznan maskirani ropar med predoroma Šmarje—Škofljica udril v voz, mu nastalvil orožje, podrl na tla, zvezal in mu nametal na glavo polno vreč. Kdaj je ropar izginil, ni vedel povedati. Policijsko ravnateljstvo je takoj uvedlo preiskavo in so ugotovili, da je bilo v vozu denarja preko 200.000 Din in je ostala le majhna vsota.

Izjava. Izjavljamo, da g. Jos. Starič iz Tržiča ni pisec dopisa iz Tržiča, priobčenega v našem listu dne 18. t. m. — Uredništvo »Pravice«.

Smrtna nesreča. Za Ranzingerjevimi skladiščem v Ljubljani je voz povozil in zmečkal glavo vozniku Francetu Tomanu. Na njegov voz so delavci nalagali cisterne. Med vožnjo je Toman moral stopiti z voza ter se mu je najbrže spodrsnilo in je padel tako nesrečno, da je prišla glava pod kolesa. Zaposleni delavci so si ravno tisti čas umivali roke in ko so prišli nazaj k vozu, so dobili Tomana na tiru mrtvega.

Gad ga je pičil. Janez Otrin, krojaški pomočnik iz Zirov, je šel za delom in prišel tudi na Posavje. Ko je v soboto, dne 20. avgusta blizu Brežic ob cesti počival, je vsled utrujenosti zaspal. Zbudila ga je nenadoma bolečina v levi nogi. Z grozo je zapazil, da se je pri nogah plazil gad, ki ga je pičil in so ga bolečine zdramile iz spanja. Hitro si je z ovrtnico-samoveznico podvezal levo nogo ter šel naravnost v bolnico. Radi hitre samopomoči in takojšnje zdravniške pomoči je bolnico že tretji dan zdrav zapustil.

Silen učinek strele. V petek popoldne je udarila strela v hišo Fr. Ogrina v Novem Vodmatu pri Ljubljani. Strela je udarila v električno napeljavno pod streho ter jo razbila. Ogromen zračni pritisk je popolnoma razbil streho, tako da ni nihi ena opeka ostala na svojem mestu. Stropi so vsi udrti in lesovje zlomljeno, da leseno zlomljeno lesovje s stropa štrli v notranje prostore. Šipe na oknih so večinoma vse razbite. Pritisk je bil tako silen, da je zlomil in preklal skoro vsa vrata. Kuhinjska vrata je odlomilo ter vrglo v kuhinjo na gospodinjjo, ki je ravno stala pri štedilniku s svojim sinom. Strela je s podstrešja predrila strop

v veži pred kuhinjo ter po vodovodu izginila v zemljo. Pipa pri vodovodu je deloma poškodovana. Enako je zelo poškodovano tudi pohištvo. Strela je v podstrešju tudi užgala, toda so ogenj takoj pogasili.

Podgane ogrizle otroka. V neki vasi v Vojvodini so napadle podgane v neki kmetski hiši otroka, ki je spal v zibelki. Preiskava je ugotovila, da je privabila podgane krema, s katero je bil namazan obraz otroka. Podgane so jele glodati lica deklice. Ker se je otrok, naravno, drl iz vsega grla, je prihitela njegova mati ter rešila otroka sigurne smrti.

Nesrečna družina. Nedavno se je ženi železničarja Müllerja v Melju pri Mariboru omračil um in odpeljali so jo v ljubljansko blaznico. Mož je ostal sam z dvema nedoletnima otrokoma. Strašno ga je potrla bolezen njegove žene in težko je šlo doma brez gospodinje. Upal pa je, da mu bo žena kmalu ozdravela in to upanje je še okrepilo veselo sporočilo iz blaznice, da se je stanje žene izboljšalo. Pred kratkim je žena res prišla domov v največje veselje moža in otrok, toda kmalu je veselje prepolnila žalost, ko je mož opazil, da žena ni normalna. To ga je tako potrla, da je postal sam čim dalje bolj zmešan. Dne 22. t. m. je neznanokam izginil od doma. Kmalu nato je dobila mariborska policija obvestilo od orožnikov iz Vurberga, da so polegali iz Drave truplo moža, ki je po opisu popolnoma sličen pogrešanemu Müllerju. Na njegovo ženo je vest, da je mož izginil od doma, tako vplivala, da je ponovno zblaznela, skočila skozi okno ter se hotela vreči v Dravo. Komaj so jo sosede ukrotile ter jo vnovič izročili bolnici, od koder pride zopet v blaznico. Največji reveži so mali otroci. Zanje se je zavzel mestni mladinski svet ter jih oddal v mestno otroško zavetišče.

Kdor želi otvoriti brezalkoholno gostilno, pa ne ve, kako dobiti tozadevno dovoljenje ter dvomi, ali bi se mu obratovanje sploh izplačalo, naj se obrne na »Sveto vojsko« v Ljubljani, Poljanski nasip 10. Priloži naj znamko za odgovor.

Čepice za mlade junake je na splošno željo založila »Brezalkoholna produkcija« v Ljubljani. Komad stane 40 Din, pri večjem odjemu se pošiljajo poštine prosto. Lične čepice se bodo brez dvoma kmalu udomačile med mladino, ki nosi rada tudi zunanji znak junaštva — popolne treznosti.

S sekuro mu presekal glavo. V noči od nedelje do ponedeljka se je izvršil v Šmarci pri Kamniku težek zločin. 27 letnj Anton Šinkovec, delavec v Pavličevi opekarni pri Kamniku je bil zvečer v neki gostilni. Ko se je ob 1 ponoči vračal domov, ga je na cesti počakal neki njegov star sovražnik, ki je udaril Šinkovca z ostro sekuro po glavi in preklal lobanjo. Šinkovca so kasneje našli njegovi prijatelji nezavestnega na tleh in ga pobrali ter odpeljali v Kamnik, kjer mu je tamkajšnji zdravnik nudil prvo pomoč. V ponedeljek zjutraj so težko ranjenega Šinkovca prepeljali z avtom v ljubljansko bolnico. Stanje Šinkovca je smrtno nevarno.

Zastrupljenje krvi. Koloman Drvarič, vajence v Predanovcih v Slovenski krajini si je po nepravilki spustil na nogo pilo. Ker je bila pila precej težka, je prodrila skozi čevelj in je povzročila na nogi neznatno rano. Za rano se Drvarič ni zmenil. Dobil je zastrupljenje krvi in je čez nekaj časa umrl.

Akcija za »Treznostni dom« v Ljubljani. Stanovanjsko krizo občutijo tudi naše treznostne organizacije in abstinentni krožki, ki nimajo primernih poslovnih prostorov, sob za sestanke in lokalov, kjer bi se lahko stalno članstvo shajalo in gojilo domačnost in družabnost. Znano je tudi dejstvo, da mladina tudi z dobro vzgojo polagoma zabrede v pivsko družbo, ako ji ne nudijo primerni lokalni potrebnege zavetišča v prostem času. Iz potrebe se je porodila misel s sodelovanjem v poštev prihajajočih organizacij zgraditi primeren treznostni dom tudi v Ljubljani. Ideja se takoj ne bo mogla realizirati, toda vztrajno dolgoletno požrtvovalno delo lahko to misel uresniči.

Društvo diplomiranih babie obvešča svoje članice, da je g. veliki župan mariborske oblasti blagovolil obvestiti naslov na prošnjo, katero smo vložili radi mazaštva v babiškem poklicu, s slede-

Volitve 11. septembra. Na Kranjskem je naša skrinjica druga, na Štajerskem in v Ljubljani pa prva.

čim: Na ponovno prošnjo z dne 13. VII. 1927 obveščam naslov, da sem pozval v okrožnici z dne 13. maja 1927 vse okrajne glavarje, da kaznujejo strogo po zakonu vse neizprašane babice. Društvo naj opozori svoje članice, da ne ovadijo neizprašanih babic pavšalno, ampak navedejo politični oblasti I. instance vsak slučaj neopravičenega izvrševanja babiških poslov z imenom in datumom. — Nadalje nas obvešča Okrožni urad za zavarovanje delavcev s sledečim: Na Vaš dopis z dne 16. avg. 1927 Vam sporočamo, da urad honorira babicam tudi porode, ki so se pripetili po sedemmesečni nosečnosti. Splavov in krvavitev pa okrožni urad babicam ne more honorirati, ker imajo zato člani na razpolago brezplačne uradove zdravnike. V nasprotnem slučaju bi se moglo pripetiti, da bi urad moral poleg babie honorirati še uradove zdravnike, ker je pri splavih oziroma krvavitvah zdravniška pomoč večkrat neobhodno potrebna. Na dopis OUZD se je društvo obrnilo osebno na g. šef-zdravnika dr. Bleiweisa z motivacijo, da se mora prezgodni kakor tudi negodni porod honorirati, ker babica pri nudenju svoje pomoči upotrebljava svoj material in čas ter mora posečati tako porodnico kot vsako drugo, ki je rodila pravočasno. G. šef-zdravnik je obečal, da se bo obrnil tozadevno na centralo v Zagrebu in podprl našo upravičeno prošnjo.

Krekova mladina.

Ljubljana. Naša podružnica bo priredila v nedeljo, dne 4. septembra, skupno z okoliškimi podružnicami popoldanski izlet k Sv. Heleni. Odhod iz Ljubljane ob 12.14 in se peljemo do postaje Laze. Od tu gremo peš k Sv. Heleni, kjer se sestanemo s člani ostalih podružnic. — Vabljeni člani in članice, da se v čim večjem številu udeležite tega izleta.

Dopisi.

Jesenice. V sredo, dne 24. avgusta, je jeseniško kršč. soc. delavstvo pričakovalo prihod naših delavcev, ki si morajo v tujini iskati grenkega kruha. Malo po 4. uri je prisopil vlak, godba je zaigrala in zastave so zaplapolale v pozdrav bratom iz tujine. Po par pozdravnih besedah so se razdelili v posamezne grupe in odšli k večerji. Ob 8 zvečer se je vršil, lahko bi rekli, pravi družinski večer, kot jih Jesenice malo doživijo. Vršili so se pozdravni govori, kot je že »Slovenec« poročal, samo izpuščen je bil pozdrav zastopnikov kršč. socialističnega delavstva in predsednika tukajšnje Krekove mladine. Toliko v vednost, da bodo naši somišljeniki vedeli, da so tudi naši delavci pristrčno sprejeli vestfalske tovariše. Ta večer nam je pokazal najpristrčneje medsebojne vezi, ki nas vežejo z našimi izseljenci in marsikatero oko je bilo rosnno. A čas je hitro minul in naši tovariši so odšli na Bled in Brezje ter v Ljubljano in nato na svoje domove. Težko smo se ločili Jeseničani od njih, ali misel nanje in na njihove težke dni v tujini nam bo ostalo vedno pri srcu.

Koroška Bela. V petek, dne 2. septembra se bo vršil shod SLS v prostorih Izobraževalnega društva. Vabljeni pristaši SLS, predvsem pa kršč. soc. delavstvo, ki v SLS vidi svojo pomoč, katero nam stranka nudi. Na svidenje!

Jesenice. Krajevni odbor SLS bo priredil v torek, dne 6. septembra v Kat. del. domu na Savi shod SLS, na katerem bosta poročala predsednik oblastne skupščine dr. Natlačen in urednik »Slovenca« tov. Terseglav. Tovariši, ki vam je na tem, da se praktično krščanstvo udej-

stvuje tudi tam, kjer se delavstvu kruh reže, t. j. v politiki, se pozivate, da se tega shoda v velikem številu udeležite. Shod ima namen ovreči vse očitke, ki nam jih podtikajo naši nasprotniki. Zato vsi krščanski socialisti na shod!

Rimske Toplice. Zadnje čase so tukajšnji demokratični agitatorji razpredli silno agitacijo, da bi pridobili kak delavski glas pri državnozbornih volitvah. Vse je preplavljeno z »Domovino«, katera se delavstvu vsiljuje zastoj. Če mislijo demokratični agitatorji, da smo delavci tako slepi, da ne vidimo, kdo se skriva za tem in da smo tako daleč za luno, da ne vemo, da je »Domovina« v službi tiste stranke, ki je pomagala upeljati delavski davek, potem se bridko motijo. Delavci bomo oddali svoje glasove tisti stranki, ki je dosedaj in bo tudi v bodoče ščitila delavske interese. Demokratični agitatorji naj bodo prepričani, da delavstvo ni več tako nezavedno, da bi ne vedelo, komu naj odda svoje glasove. Delavci, pokažite demokratičnim agitatorjem hrbet, kajti takrat, ko se vam godijo krivice, ko vam delodajalec znižuje plače, takrat demokrati molče, ker so glavni steber današnje kapitalistične družbe.

Razno.

Občina v ženskih rokah. Pri občinskih volitvah v Gwozdčecu pri Čortkovu so nastopile ženske s samostojno kandidatsko listo in popolnoma zmagale. Izid volitev je izzval nemalo komentarjev, ker so ženske nastopile s parolo, da moški politiki mislijo le na svoje politične stranke, povzročajo politične prepire, ne brigajo se pa za dejanske potrebe prebivalstva.

Brezposelnost v Avstriji. Sredi meseca avgusta 1927 je štela Avstrija 137 tisoč 754 brezposelnih, ki so vživali brezposelne podpore. Na Dunaj odpade od tega števila 75.416 oseb. V primeri z 31. julijem 1927 je število brezposelnih v Avstriji za 845 oseb naraslo. K uvodu navedenim 137.754 brezposelnim, ki uživajo brezposelne podpore, je prištetih še 24.000 brezposelnih, ki ne dobivajo podpore.

Vojno prokletstvo. Vojni invalid Bellier, ki biva v Parizu, je obiskal v rojstnem mestecu Perigozdu nekega Rudaulta, sosedo svojih staršev s čudnim naročilom: »Jutri pride moja žena,« je rekel. »Povejte ji, da je vdova.« Rudault je pričel tolažiti invalida, a ta je rekel: »Moji starši so šli, grem tudi jaz.« Nato je privlekel revolver in se ustrelil. V bolnici je utegnil samo povedati, da je pustil v očetovi hiši na mizi zadnje pismo. Nato je izdihnil. Oblasti so našle pismo in ustreljene starše. V pismu pove Bellier, da je bil v svetovni vojni ranjen v glavo in operiran. Včasih je dobil napade. Zdelo se mu je, da Nemci zmagujejo in se bije on v jarkih. V blaznosti je ponoči ustrelil starše, ker jih je imel za Nemce. Po umoru je odšel Bellier k ženi v Pariz. Tam se je zopet zavedel in sklenil, da »ne sme živeti, če bi ga tudi oprostila sodnija za blazen umor«.

Vlak padel v prepad. V bližini mesta Chamonix se je zgodila silna železniška nesreča. Vlak zobne železnice je skočil s tira ter strmoglavil v globok prepad. Nesreča je zahtevala dosedaj 19 mrtvih in 29 ranjencev. Ker je tačas divjal obprogi velik snežen vihar, je bil naval potnikov velik, tako da je bil vlak prenapolnjen. Vlak se je začel premikati po strmi progji z bajno hitrostjo. Lokomotiva je skočila s tira in padla v približno 15 metrov globok prepad. Neki sprevodnik je imel toliko prisotnosti duha, da je svoj voz močno zavrl in tako rešil življenje 50 potnikom, sam pa se je po tem naporu zgrudil v nezavest. Ker je vlak padel zelo globoko, je bilo reševalno delo silno otežkočeno. Šele pozno zvečer je bila reševalna akcija končana in ranjeni spravljeni na varno. Nesreča se je zgodila na progji s 23% padcem. Panika med potniki je bila tako strašna, da je več potnikov, ki so še ostali pri življenju, znorelo.

Kitajski morsk roparji. Norveški parnik »Soelweecken« je postal na poti Hon Kong-Sajgon žrtev gusarjev. Ukrali so se kot težaki za francoski Indo-Kitaj. Ob zajtrku dne 28. julija so bili nenadoma zvezani vsi častniki in nevarno ranjen kapitan, ki je bil utegnil sprožiti svoj revolver. Vodja razbojnikov je prisilil častnike, da so usmerili

NAJBOLJŠA

kolesa in šivalni stroji

in švicarski pletilni stroj »Dobie« je edino
JOSIPA PETELINCA
znamke »Gritzner«, »Adler« za rodbino, obrt
in industrijo. — Pouk voženja brezplačen.
Ugodni plačilni pogoji.
Ljubljana — poleg Prešernovega spomenika.
Telefon šte. 913. Večletna garancija.

parnik v sotesko Bija. Sicer — jim je obljubil v kratki angleščini — da bodo takoj ustreljeni. Ob zapuščenem skalovju Bija sta čakali dve kitajski jadrnici. Gusarji so odvzeli potnikom vse dragocenosti. Odnegli so tudi dva zaboja zlatih kep, katera je peljal nek bančni ravatelj in katera sta najbrž parniku nakopala vso to zgodbo. Na to so odšli roparji s čolni na kopno in prepustili parnik lastni usodi. Vzeli so s seboj še šest kitajskih potnikov in 12 letnega belega dečka kljub obupnim prošnjam njegove matere.

Misli.

Vzgojitelj mora vcepiti otroku ljubezen do dveh reči: do miru in do dela; a eno sovražiti: vojno. (Anatol France.)
Vojna in druge napake bolne civilizacije Te ubijejo... Iz te noči je le ena pot, ena rešitev: odločnost. Odpraviti zlo naj Ti bo življenska naloga. — Nemo-

goče je življenje: pustiti vse kot je; le edino življenje je mogoče: ko se odločiš žrtvovati samega sebe, žrtvuj se za človeštvo... (K. Liebknecht iz ječe svojemu sinu.)

Na najnižji stopnji kulture je narodno sovražstvo najmočnejše. (Goethe.)

Da pokret napreduje, je treba ene stvari: ljubezni do pokreta.

Človek je člen velike človeške družine, zato je vsaka sebičnost, vsaka brezobzirnost do soljudi zločin do človeške družbe.

Za žene in dekleta.

Potni madeži. Potne madeže izperemo iz svilnatega, pavolnatega blaga z zmesjo enega dela amonijaka, dveh delov spirita in treh delov žveplenega etra. S to zmesjo moramo madeže previdno zbrisati. — Iz slamniov osnažimo potne madeže, če jih namočimo s terpentinovim oljem, ki ga pustimo nekaj časa na madež učinkovati. Potem izperemo madež z vodo in milom. — Potni madeži pri obleki na plesu. Madež se pokrije z razdrobljeno kreda, potem s pivnikom in nanj se pritisne gorak likalnik. Ali pa na ta način: Madež se izpere z raztopljeno 15 gramov belega mila, 100 gramov octovega etra in 60 gramov amonijaka v enem litru vode in se potem oplakne z mlačno vodo.

Madeže od loja in sveč snažimo bodisi z bencinom ali pa na ta način, da razgrevamo kepice vate na plamenu in kolikor mogoče vroče pritisnemo na

madež, tako da vata loj popije. Pozneje osnažimo še dotično mesto z bencinom ali pa z etrom.

Za kratek čas.

Kakor se posoja, tako se vrača. »Prosim, kje je glavna pošta?« — »Tega ne veste? To ve pri nas vsak osel!« — »Saj zato sem Vas pa tudi vprašal!«

Dva različna sveta. »Jaz mislim, da imajo zdravniki na tem svetu najmanj sovražnikov.« — »Da, na tem že, toda na onem...«

Obadva na izgubi. Kotličkar je kmetu ukradl kotel. Kmet ga gre tožiti; pa kotličkar priseže, da kotla nima. Vsled pomanjkanja dokazov je oproščen. Iz sodnije grede pravi kmet kotličkarju: »Zdaj si pa ob dobro ime!« — Kotličkar se mu pa odreže: »Ti pa ob kotel!«

Neki predavatelj je govoril o prebivalcih južnih delov naše zemlje ter rekel, da je tam mnogo več moških nego žensk. »Preostanek na moških je tako velik, da bi na vsako damo tukajšnjega mesta prišel po en divjak.« Nekaj starejših gospodičen med poslušalci se je čutilo užaljenih, zato so vstale in odhajale. »Gospodične,« zakliče za njimi predavatelj, »le ostanite tu, se prav nič ne mudi, ker gre prvi parnik v one kraje šele čez osem dni.«

Neopravičeno. A: »Kaj ti je pa, da si tako razburjen?« — B: »Pomisli, moj-

ster mi je dejal, da sem star osel!« — A: »V tem se je malo prenačil; saj imaš komaj petnajst let!«

Pozabljiv. Gospod profesor, Vaše gospe že dolgo ni bilo pri nas; kako je to?« — Profesor: »Je predvčerajšnjim umrla!« — »Pa nam niste nič povedali o tem!« — Profesor: »Ja, gospodje, če ima človek tisoč drugih sitnosti v glavi, na tako slučajnost lahko pozabi!«

Razlika. A: »Kako je to, da ima Nacek rdeče lase, Lojzek pa črne?« — B: »Nacek je prišel na svet podnevi, Lojzek pa ponoči.«

Za tiskovni sklad.

Za tiskovni sklad »Pravice«: Neime-novan 20. Din.

Vrednost denarja. Za 100 nemških mark dobiš 1351 Din, za 100 lir 306 Din, za 1 dolar 56.50 Din, za 100 francoskih frankov 222 Din, za 100 češkoslovaških kron 168 Din, za 100 šilingov 800 Din.

L. MIKUŽ

LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠT. 15

DEŽNIKI in SOLNČNIKI!

NA MALO NA VELIKO
USTANOVLJENO L. 1839.

NAJCENEJŠE IN SOLIDNO STE POSTREZENI V TRGOVINAH

FRANC PAVLIN, LJUBLJANA, GRADIŠČE ŠT. 3

PODRUŽNICI: TRG TABOR ŠT. 4 BORŠNIKOVI TRG ŠT. 4.

Vsak zaveden somišljenik je član

I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani.

Vsaka varčna gospodinja kupuje vse pri svoji lastni zadrugi. --- Vsak dober računar more izračunati, da se kupi najceneje v našem konzumu.

Pierre L' Ermite:

44

Žena z zaprtimi očmi.

Iz francoščine prevedel L. S.

»Govorite kot kak Amerikanec!«

»Govorim kot pariški duhovnik, ki že trideset let sem ne presteje več nesreč, nastalih vsled slepila gotovega bogastva, ki se smatra nesmrtno, dočim se zlasti dandanes imetja rušijo kot gradovi iz kart. In vendar je tu zgodovina! Ko bi bil kdo rekel tej ali oni velikoj vojvodinji iz leta 1789., da si bo služila kruh v Londonu s petjem po dvoriščih!... Ah, če bi napisal svoje spomine!...«

»Morate, morate!...«

»Uboga Miss Albrandt, kaj zahtevate tu od mene!... In vse te Rusinje, včeraj žene bojarov, ki prekladajo to svojo bedo po ulicah prestolice! Vsekakor ne vem, kako naj se vam zahvalim, da ste me obvestili. Vaše pismo je prišlo včeraj zjutraj v Pariz. Še isti večer sem sedel na vlak. Torej smatrate, da lahko poskusim..., da smem govoriti čisto odkrito...«

»Mislim... Dober smeh — narejeno bo! Je... Kako pravite vi?... vse pripravljeno!...«
In mlada Miss je naznačila s kretljivo velik sunek s pestjo:

»All right... Samo poiskali boste zame še kako drugo deklico...«

»Obljubim!... imam že v mislih nekaj...«

»In tu ne bo več nobenega g. Hughha?«

»O, glede tega... človek ne ve nikoli!...«

Smejé sta si podala roki.

Sedem in trideseto poglavje.

Zvečer po večerji je vzel g. župnik Rozalino s seboj in šel z njo po isti stezi, po kateri je hodil Ludovik Hughe na dan svoje nezgode.

Bila je zopet veličastna ura planin... ura, ko so ostrice kot puščice neresnične stolnice... ura, ko se blesti v mavričnih barvah vse svetlobno zamiranje dneva... ura, ko krožijo veliki orli in se zdi, da s svojimi raztegnjenimi krili stresajo zlato paro.

Sprva nista spregovorila ničesar, ganjena spricho veličastnega prizora.

»Vsak večer greva malo ven,« spregovori slednjič tiho dekle. »Nikoli se ne navadim te veličastvene lepote.«

»Sem kot vi, Rozalina, svečanost teh neskončnih prostornosti me stre. Kaj so dela ljudi v primeri z deli Boga!... Ampak, moja Rozalinka, naj

so planine še tako lepe, danes nisem prišel semkaj radi njih. Prišel sem radi vas in radi Ludvika; nočem vajino obojestransko srečo! To srečo želim natančneje določiti.«

Tu je duhovnik malo prenehal, kakor da bi hotel dobro podčrtati, kar bo zdaj povedal:

»Verujem čisto brezpogojno, da se Bog ne igra z nami skrivalnice, temveč da nam očitno kaže svojo voljo po celoti okoliščin, na katere moramo paziti... No, ne smatrate li za sila izredno... dejal bom — za skoraj čudežno, da Ludovik Hughe, ki vas ljubi in ki ga morda vi ne ljubite...«

Župnik se je zopet ustavil in pogledal Rozalino, ki je malo zardela.

»...Da postane Ludovik Hughe v tej neizmerni naravi, kjer nima človek niti velikosti mravlje, žrtev težke nesreče, ki ga privede znova čisto blizu vas... in da v svoji potrebi po negi ne more najti oskrbe drugod kot v hotelu, v katerem bivate vi... in da ste njegova bolničarka vi, ne da bi bili vi to želeli ali iskali...? Ali se vam ne zdi, Rozalina, da zadeva tu skupaj cela vrsta stvari, ki so kakor hotene in napeljane k nekemu cilju?«

»Ta situacija je res da precej čudna... Jaz živim kot v sanjah...«

»Od vas je odvisno, da se te sanje nadaljujejo in da postanejo srečna resničnost. In res, dejal bi, da vas predobri Bog vabi k temu...«

»Storila bom, gospod župnik, kar mi boste rekli, da naj storim.«

»Ne, moja Rozalinka, zakon je prerresna, preveč osebna reč... Nimam pravice, da vam rečem: »Vzemite Ludovika Hughha...«, jaz le lahko pravim: »Vzemite ga, ako menite, da ga morete ljubiti... A najpreje: Se-li želite poročiti?«

Da in ne... Kakor nanese!...«

»Torej, da... Ali upate dobiti boljšega od Ludovika?«

»Ničesar ne upam! Sem, to veste bolje kot kdorkoli, socialna naplavina... revno dekle brez družine, brez imetja in brez orožja spricho življenja.«

»Tedaj?...«

»Bojim se, ne g. Ludovika, pač pa njegove rodbine.«

»Oče vas ima prav rad..., mati pojde za njim... Potem pa ne boste stanovali skupaj...«

Nastal je molk. G. župnik ga je prekinil.

»Na eni strani vas vidim nameščeno z leta v leto, in sicer samo v vaši mladosti, pa še to težko — pri tujcih. Dajete jim svojih dvajset let, svoje srce, svoje zdravje... Potem pride verjetno sa-

mota brez ljubezni in malone brez prihrankov... Stanovali boste pri kaki družini... mogoče manj!... v kakem hotelu... In na koncu... prav na koncu... kdo vé!... v bolnici?... Poznal sem toliko siromašnih in osamelih učiteljic!... Jaz sem star..., ne bo me več tu v tem hipu, Rozalinka moja, da bi vam pomagal... Kdo se bo brigal za vas?... Srce se mi stiska, ko pomislim na to...«

»Ne govoriva o tem!...«

»Pač, pač!... zakaj to je jutrišnji dan!... in jutrišnjemu dnevju, sem pravil pravkar Miss Albrandtovi, je treba vedno pogledati naravnost v obraz. Na drugi strani je ubeg na normalno pot, v srečo in svobodo. Kajti tu je ljubezen vrlega fanta... tu je ognjišče..., so mični otroci..., ste vi, ki zopet privežete verigo..., ki zopet zavzamete svoje mesto v družbi. Ali nič od vsega tega ne more biti, če ne verjamete, da bi mogli ljubiti Ludovika Hughha... Zato vam zastavljam indiskretno vprašanje, a potrebno vprašanje: Mislite li pred Bogom, da bi mogli nekoč ljubiti Ludovika Hughha?...«

G. župnik se ustavi tretjič in pogleda Rozalini naravnost v oči.

Okoli njiju vlada molk.

Kakor da vse čaka... poslušša... hrepeni...

Rozalina, ginjena prav v dno svoje duše, začne:

»Gospod župnik, vprašujete me prav delikatno stvar... stvar, ki sem je, češ, naj velja kar hoče, skrivala dosedaj..., stvar, ki si je nisem hotela nikoli priznati sama sebi... stvar, proti kateri sem mislila, da se moram boriti skoraj obupno... A razumem vas..., ura je važna... In odgovarjam vam z isto odkritosrčnostjo: ne pravim vam, da bom mogla ljubiti Ludovika Hughha, rečem vam že danes: ljubim ga!...«

»Ljubite ga!...«

»Da, ljubim ga...«

Rozalina stegne roki kot premaganka, ki se pada:

»Vidite, v praznem in razboljenem srcu kot mojem, priključuje ljubezen pač ljubezen. Neskončno me je ganilo, da bi me bil Ludovik Hughe poročil — še ko je mislil, da sem sobarica... Torej more Rozalina de Cresi pač storiti isto kot on. Potem pa sem mislila kot vi v svojem omahovanju, da je tu res skupina okolščin, ki jih je božja Previdnost uravnala... Te so me vabile, mene tako samo, da naj zaupam v ljubezen, ki se mi ponuja... ljubezen kot je očitvidno ne bom nikoli več srečala na svojem potu...«